motivaction
research and strategy

Eindmeting: normen en waarden onder jongeren

Pilotonderzoek naar aanleiding van de Jongerenrechtbanken

JONGERENRECHTBANKEN NEDERLAND

Roos Thijssen, MSc.
drs. Frits Spangenberg
drs. Ahmed Ait Moha MMC

14-9-2018

Projectnummer: B3032

Inhoudsopgave

Achtergrond	**3**
Management summary	**5**
Methode en opzet	**8**
Leeswijzer	**9**
Resultaten	**10**
Bijlagen	**44**

Achtergrond

In opdracht van Stichting Jongerenrechtbanken Nederland, heeft Motivaction International B.V. een eindmeting uitgevoerd in het kader van de driejarige pilot van Jongerenrechtbanken (hierna ook te noemen: JRB) op een groeiend aantal scholen in Amsterdam. Het betreft een onderzoek naar de normen en waarden van Amsterdamse middelbare scholieren ten einde te achterhalen in hoeverre de Jongerenrechtbanken invloed hebben op deze normen en waarden van jongeren.

Situatie

De Jongerenrechtbanken is een nieuw project in Nederland. In de rechtbanken door en voor jongeren, beoordelen jongeren op drie middelbare scholen in Amsterdam elkaars gedrag. Niet om elkaar straf te geven, maar om volgens een gerichte procedure zelf conflicten op te lossen die zich op school of de nabije omgeving hebben voorgedaan. Scholieren worden door deel te nemen aan de jongerenrechtbank op school gestimuleerd om op een intensieve manier met thema's als recht, rechtvaardigheid, waarden en normen samen bezig te zijn. Jongerenrechtbanken functioneren al jaren met succes in de Verenigde Staten en heten daar 'youth courts'.

Aanleiding

In het schooljaar 2015-2016 is het project op drie Amsterdamse scholen (Open Schoolgemeenschap Bijlmer, Christelijke Scholengemeenschap Buitenveldert en St. Ignatiusgymnasium) gestart. In 2017 is het project ook op het Comenius Lyceum van start gegaan. Begeleidend hieraan voert de Universiteit van Leiden een evaluatieonderzoek met als aandachtsgebieden het programma, het proces en het effect van de Jongerenrechtbanken op de drie scholen. De Jongerenrechtbanken gaan uit van herstelrecht in plaats van strafrecht en het project maakt gebruik van waarden op gebieden als sociale verantwoordelijkheid en rechtvaardigheid. Om die reden is het voor de stichting van belang om te weten welke normen- en waardensystemen de leefwereld van de jongeren op de deelnemende scholen typeren en in hoeverre de Jongerenrechtbanken de waarden en normen op die onderdelen beïnvloeden. Aan Motivaction is gevraagd om in het bijzonder op dit onderdeel onderzoek uit te voeren.

Achtergrond

In 2016 en 2017 heeft Motivaction een online onderzoek uitgevoerd naar de attitude van jongerenpopulaties ten aanzien van normen en waarden op zowel vier deelnemende scholen (de pilotscholen: De Christelijke Scholengemeenschap Buitenveldert (CSB), Open Schoolgemeenschap Bijlmer (OSB), het St. Ignatiusgymnasium en Comenius Lyceum Amsterdam) als ook op een controleschool (het Hervormd Lyceum Zuid (HLZ)).

Er is een vragenlijst uitgestuurd naar alle scholieren van de pilot- en controlescholen met vragen over:

- **De Jongerenrechtbanken**: bekendheid, mate van betrokkenheid en visie op doelstellingen.
- **Normen en waarden**: een verscheidenheid aan stellingen die door middel van een factoranalyse zijn geclusterd tot 12 factoren (zie figuur).

In 2018 is het derde pilotjaar van de Jongerenrechtbanken geëindigd en heeft Motivaction een eindmeting uitgevoerd onder de vier pilotscholen en vijf controlescholen (het HLZ, het St. Nicolaaslyceum, Het Amsterdams Lyceum, het Montessori Lyceum Amsterdam (MLA) en het Metis Montessori Lyceum (MML)). De eindmeting is vergelijkbaar met de metingen in 2016 en 2017 om op die manier de ontwikkelingen te kunnen beschrijven.

Onderzoeksdoel

Met het normen- en waardenonderzoek van Motivaction (YoungMentality) wordt de invulling en beleving van normen en waarden van de jongeren op de participerende scholen in kaart gebracht. Het onderzoek richt zich op normen en waarden die in enige mate relatie hebben met de belangrijkste uitgangspunten van de Jongerenrechtbanken. Deze zitten op de gebieden van sociale verantwoordelijkheid, omgang met regels, groepservaring, autoriteitsgevoel, inclusie en geweld. Dit heeft als doel om de raakvlakken en kloven tussen visies op de normen- en waardensystemen van het Jongerenrechtbankenproject en middelbare scholieren in kaart te brengen. En om na te gaan of en in hoeverre het project over de tijd invloed heeft (gehad) op deze waarden en normen. Hiermee kan de stichting het project evalueren en verder optimaliseren door in te spelen op de leefwereld van de jongeren in Nederland.

Management summary

Bekendheid Jongerenrechtbanken toegenomen op pilotscholen

84% van de scholieren is in 2018 bekend met het Jongerenrechtbanken-project dat op hun school plaatsvindt, dit is behoorlijk toegenomen ten opzichte van de bekendheid in 2016 (60%) en 2017 (64%). Met name docenten en andere scholieren zijn van belang voor het verspreiden van de bekendheid van de Jongerenrechtbanken bij deze leerlingen. In vergelijking met voorgaande metingen, gaven relatief minder scholieren aan dat er mensen in hun klas zijn langs geweest om deelnemers te werven.

Als scholieren spontaan het doel van de Jongerenrechtbanken benoemen, refereren zij aan 'het oplossen van problemen'. Opvallend zeggen iets meer leerlingen na drie jaar niet te weten hoe ze het doel moeten omschrijven.

Brede steun voor (hoofd)doelen JRB

Over het algemeen ondersteunen alle scholieren de hoofddoelen van de JRB, met name het 'nadenken over gepaste oplossingen wanneer iemand de fout in gaat' vinden zij belangrijk. Er is een lichte stijging ten opzichte van 2017 waar te nemen in de mate van belang die leerlingen hechten aan de hoofddoelen van de JRB. Het 'beter leren conflicten oplossen' vinden scholieren in de eindmeting het belangrijkste aanvullende doel van de JRB.

Scholieren veel vertrouwen in eigen vermogen

Nog steeds hebben scholieren veel vertrouwen in hun eigen vermogen om de beste oplossing te bedenken om een bepaald voorval goed te maken. Ook als ze een bepaald voorval vanuit het perspectief van de 'rector van hun school' moeten beoordelen, denken zij wederom *zelf* – maar dan als rector van de school – de beste oplossing te kunnen bedenken om ervoor te zorgen dat de 'dader' uit het voorval het écht goed kan maken. Opvallend is dat er op de pilotscholen over het algemeen meer vertrouwen is in medeleerlingen, op controlescholen hebben leerlingen meer vertrouwen in docenten voor gepaste oplossingen. Het scenario heeft invloed op wie scholieren het meest bekwaam achten om een oplossing te bedenken. In het geval van een persoonlijk voorval (het geven van een klap) vinden de leerlingen dat de politie nauwelijks een rol heeft, in het geval van diefstal (de gestolen mobiel) is de politie een van de belangrijkste bedenkers van een gepaste oplossing.

Management summary

‘Een ezel – die *zelf* de oplossing kan bepalen – stoot zich geen tweemaal aan dezelfde steen’

Om ervoor te zorgen dat iemand zelf of de ‘dader’ niet nogmaals dezelfde fout maakt, denkt de meerderheid van de scholieren dat het *zelf* bepalen van een ‘goedmakertje’ of het *zelf* vergoeden of herstellen van de schade het beste werkt. In het kader van diefstal, is een melding bij de politie of een organisatie als Halt een effectievere oplossing. Ook denken scholieren in 2018 dat het goed werkt om de dader de kans te geven om zelf te bepalen hoe hij of zij het goed kan maken, dit is toegenomen ten opzichte van de metingen in 2016 en 2017. Over het algemeen zijn alle scholieren het erover eens dat het beter werkt om de straf bij de dader zelf te laten en dat niet de hele school hiervan op de hoogte hoeft te zijn.

De school lost problemen veelal naar tevredenheid op, gevoel van veiligheid kan verbeterd worden

De meerderheid van de scholieren vindt dat hun school problemen en conflicten meestal goed oplost. De leerlingen op de pilotscholen vinden in de eindmeting – ten opzichte van 2017 – dat hun school scholieren soms wel strenger mag aanpakken. Over het algemeen voelt de meerderheid van de scholieren op alle scholen zich veilig, desalniettemin is het gevoel van onveiligheid op sommige pilotscholen toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren.

Tevens vinden de leerlingen van pilotscholen in 2018 vaker dat ze zelf moeten optreden als ze iets niet oké vinden. Het is daarbij wel afhankelijk wat het voorval is en het speelt ook een grote rol of de directe omgeving er last van heeft. Scholieren komen pas in actie als anderen er ook de dupe van zijn. De meerderheid van de scholieren is niet tolerant ten opzichte van fysiek geweld of het verbreken van regels.

Management summary

Geef scholieren de kans om conflicten zelf op te lossen

Veel leerlingen van zowel de pilot- als de controlescholen zien het belang en de waarde van het Jongerenrechtbanken-project. Jongeren willen graag *zelf* verantwoordelijk zijn voor hun gedrag en de oplossingen aandragen voor onwenselijk gedrag. Hoewel ze het vaak lastig vinden om anderen op hun gedrag aan te spreken, vinden ze wel dat ze het beter zelf kunnen oplossen dan instanties van 'bovenaf'. Dit is afhankelijk van het soort en de ernst van het voorval. Daarnaast is er op pilotscholen meer vertrouwen in medeleerlingen om incidenten op gepaste wijze op te lossen.

Op basis van de resultaten en opvallendheden uit het onderzoek doen we graag een aantal aanbevelingen voor de toekomst:

- De onderlinge verantwoordelijkheid en het vertrouwen in het eigen vermogen van jongeren lijkt door het Jongerenrechtbanken-project versterkt. Het zou interessant zijn om na intrede van de JRB op de controle scholen opnieuw dit waardevolle neveneffect van de JRB te meten op het vertrouwen in medeleerlingen en eigen vermogen.
- Op basis van data en ervaring weten we dat er een algemene tendens is dat jongeren behoefte hebben aan strengere handhaving. Het zou een punt van aandacht kunnen zijn om hier gehoor aan te geven, tevens om het gevoel van veiligheid te laten toenemen.

Methode en opzet

Het huidige onderzoek (de eindmeting) is wederom uitgevoerd in de vorm van een online vragenlijst. Alle leerlingen van de pilot- en controlescholen hebben via hun eigen school een uitnodigingsmail voor het onderzoek gekregen met daarin een link naar de online vragenlijst. We streefden naar een respons van minimaal n=80 leerlingen per school om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Gedurende het veldwerk hebben wij de respons nauwkeurig gemonitord en de betrokken scholen hiervan frequent op de hoogte gehouden. Het veldwerk heeft van 4 tot en met 24 juni 2018 plaatsgevonden.*

- De vragenlijst voor de eindmeting is nagenoeg hetzelfde gebleven als de vragenlijst van 2016 en 2017. Kleine aanpassingen zijn in overleg gedaan met de begeleidingscommissie die in het leven is geroepen vanuit de stichting Jongerenrechtbanken Nederland.
- Bij het opstellen van de vragenlijst is geput uit de uitgebreide database van Motivaction met waarden en normen onderzoeken onder jongeren. Het jongerensegmentatiemodel YoungMentality is met 28 stellingen opgenomen in de vragenlijst. Hiermee worden de scholenpopulaties in kaart gebracht en vergeleken met elkaar en het Nederlandse gemiddelde.
- De scholieren hebben aan het einde van de vragenlijst een korte terugkoppeling in tekst ontvangen over wat hen bijzonder maakt ten opzichte van andere leerlingen. Deze directe terugkoppeling is gebaseerd op het YoungMentality-model en diende als extra stimulans voor het invullen van de vragenlijst.
- In overleg met de stichting Jongerenrechtbanken Nederland is besloten dat de scholen de leerlingen zelf benaderen voor deelname aan het onderzoek – zonder tussenkomst van Motivaction – om hun privacy te waarborgen. Daarmee lag de verantwoordelijkheid voor de respons en de herinneringen bij de contactpersonen van de betreffende scholen. Voor het verspreiden van de vragenlijst heeft Motivaction een uitnodigingsbrief met link naar de vragenlijst opgesteld en verzonden naar de contactpersonen op de scholen om door te sturen naar hun leerlingen.

**Zie de bijlage voor verdere onderzoekstechnische informatie, een overzicht van de respons per school en aanvullende informatie over de respondenten.*

Leeswijzer

Opbouw van het rapport

Het rapport is opgedeeld in verschillende delen:

1) Bekendheid en betrokkenheid Jongerenrechtbanken (alleen gemeten onder pilotscholen)
2) Visie op het idee van Jongerenrechtbanken
3) Marges van wenselijk gedrag
4) Analyse YoungMentality

Hieronder enkele opmerkingen ter ondersteuning bij de interpretatie van de teksten en resultaten:

- We bespreken de resultaten van de huidige meting (2018) met de voorgaande metingen (2016, 2017) en maken daarbij – indien mogelijk – onderscheid tussen de **pilotscholen** (De Christelijke Scholengemeenschap Buitenveldert, Open Schoolgemeenschap Bijlmer, het St. Ignatiusgymnasium en Comenius Lyceum Amsterdam) en de **controlescholen** (het Hervormd Lyceum Zuid, het St. Nicolaaslyceum, Het Amsterdams Lyceum, het Montessori Lyceum Amsterdam en het Metis Montessori Lyceum).

- In een tabel geeft een **GROEN getal** een significante **over**vertegenwoordiging weer en een **ORANJE getal** een significante **onder**vertegenwoordiging. Zie bijlage voor een uitgebreide toelichting over significatie.
- Alleen indien **subgroepen voldoende groot** zijn (minimaal n=80) kunnen we spreken over betrouwbare significante verschillen tussen subgroepen. Wanneer een subgroep bestaat uit circa 60/70 respondenten, zijn de resultaten indicatief. Als een subgroep nog kleiner is kunnen we hier geen aparte uitspraken over doen.
- Het is van belang om bij de interpretatie van de resultaten rekening te houden met het feit dat de leerlingen zelf konden kiezen om deel te nemen aan het onderzoek, waardoor sommige typen leerlingen mogelijk zijn over- of ondervertegenwoordigd in het onderzoek.

Veel leesplezier!

Resultaten

Bekendheid en betrokkenheid Jongerenrechtbanken

Bekendheid Jongerenrechtbanken

Ruim acht op de tien scholieren van pilotscholen zijn in 2018 bekend met de JRB

Op de pilotscholen is de bekendheid van de Jongerenrechtbanken ten opzichte van voorgaande metingen toegenomen. 84% van de scholieren zegt bekend te zijn met de JRB, waarvan de meesten zeggen daadwerkelijk op de hoogte te zijn van het project. 16% zegt niets van de JRB af te weten.

Weet je dat het Jongerenrechtbanken-project op jouw school plaatsvindt? (Basis: pilotschool)	Pilot 2016 (n=603)	Pilot 2017 (n=426)	Pilot 2018 (n=355)
Ja, daar ben ik van op de hoogte	37%	42%	54%
Ja, ik heb er weleens iets over gehoord	23%	22%	30%
Nee, daar weet ik niets van	40%	36%	16%

Leerlingen van het Comenius zeggen het vaakst bekend te zijn met het Jongerenrechtbankenproject op hun school (92%).

Op het OBS zijn leerlingen – evenals voorgaande metingen – het minst goed bekend met de JRB, maar ze zijn wel bekender geworden in het afgelopen jaar (23% in 2018 vs. 46% in 2017).

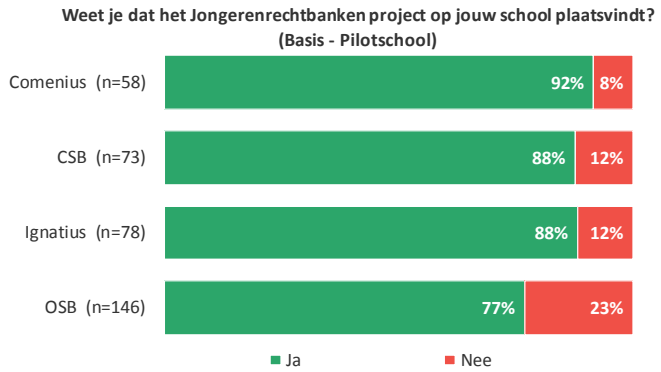

Bekendheid Jongerenrechtbanken

Docenten en andere scholieren van belang voor de bekendheid van de JRB

Van de scholieren die ervan op de hoogte zijn dat het Jongerenrechtbanken-project op hun school plaatsvindt, heeft ruim de helft van de scholieren in 2018 (54%) hierover gehoord van een leraar of lerares. Ten opzichte van 2016 en 2017 zeggen relatief minder scholieren (44% in 2016 vs. 35% in 2017 vs. 27% in 2018) dat er mensen in hun klas zijn langs geweest om deelnemers te werven. Dit is logisch omdat er in 2016 op systematische wijze deelnemers voor de JRB zijn geworven. In 2018 geven relatief veel leerlingen aan dat ze op een andere manier op de hoogte zijn gebracht, bijvoorbeeld door verhalen in de schoolkrant of van bekenden die betrokken zijn bij de JRB.

Hoe weet je dat het Jongerenrechtbanken-project op jouw school plaatsvindt? (Basis: pilotschool, bekend met de JRB)

	Pilot 2016 (n=226)	Pilot 2017 (n=274)	Pilot 2018 (n=298)
Ik doe mee aan het project	9%	10%	9%
Ik ben betrokken (geweest) als beschuldigde	2%	2%	1%
Ik ben betrokken (geweest) als benadeelde	3%	1%	1%
Mensen van het project zijn bij mij in de klas geweest om deelnemers te werven	44%	35%	27%
Ik heb hierover gelezen	30%	23%	26%
Ik heb hierover gehoord van een leraar of lerares	48%	44%	54%
Ik heb hierover gehoord van andere scholieren	49%	48%	52%
Anders, namelijk:…	12%	12%	18%

Op het Comenius kennen scholieren – ten opzichte van andere pilotscholen – het project vaker doordat mensen van de JRB in hun klas zijn geweest om deelnemers te werven.

Op het St. Ignatius kennen scholieren – ten opzichte van andere pilotscholen – het project vaker doordat ze hierover hebben gehoord van andere scholieren.

Andere antwoorden: via de schoolkrant/site van school/posters, tijdens de open dag, bekenden doen mee aan de JRB.

Betrokkenheid Jongerenrechtbanken

In de eindmeting is 'problemen oplossen' het vaakst genoemde doel van de JRB

Wanneer we scholieren in een open vraag vragen om het doel van de JRB te omschrijven, noemen ze in 2018 het vaakst het 'oplossen van problemen' (33%). Scholieren omschrijven het doel van de JRB het minst vaak als een 'toepassing in het geval van kleine delicten' (4%) en relateren het doel vaker aan het toepassen van gepaste straffen (25%). Het doel om 'jongeren elkaar te laten berechten' wordt door de leerlingen van de pilotscholen ook vaak genoemd. Opvallend is dat iets meer leerlingen na drie jaar aangeven niet te weten hoe ze het doel moeten omschrijven (12% in 2016 vs. 14% in 2017 vs. 16% in 2018).

Zou je in je eigen woorden kunnen omschrijven wat volgens jou het doel van de JRB is? (Basis: pilotschool, bekend met de JRB)

	Pilot 2016 (n=226)	Pilot 2017 (n=274)	Pilot 2018 (n=298)
Problemen oplossen	33%	29%	33%
Wordt toegepast binnen scholen	26%	22%	29%
Jongeren elkaar laten berechten	28%	33%	28%
Het toepassen van gepaste straffen/maatregelen	18%	28%	25%
Jongeren kennis laten maken met het recht	25%	22%	22%
Het leren van normen en waarden	13%	13%	16%
Beslechting zonder rechtbank/politie	19%	17%	14%
Wordt toegepast in het geval van kleine delicten	12%	8%	4%
Overige antwoorden	10%	11%	7%
Weet niet/geen antwoord	12%	14%	16%

Op het Comenius omschrijven scholieren – ten opzichte van andere pilotscholen – het doel van JRB vaker als 'problemen oplossen'.

Op het St. Ignatius omschrijven scholieren – ten opzichte van andere pilotscholen – het doel van JRB vaker als 'jongeren kennis laten maken met het recht'.

Resultaten

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken

Lichte stijging ten opzichte van 2017 in het belang van hoofddoelen JRB

Als we in de eindmeting aan alle scholieren – van zowel de pilot- als de controlescholen – de hoofddoelen van de Jongerenrechtbanken voorleggen, vinden de meesten het ‘nadenken over gepaste oplossingen wanneer iemand de fout in gaat’ het meest belangrijk (94% pilot, 93% controle).

Over het algemeen zijn de scholieren de hoofddoelen van de JRB weer belangrijker gaan vinden dan in 2017, toen was er sprake van een daling in de ondersteuning van de doelen. Leerlingen van de pilotscholen vinden de hoofddoelen van de JRB iets belangrijker dan de leerlingen van de controlescholen.

Vind jij het belangrijk om…? (Basis: allen)	Pilotscholen			Controlescholen		
*Weergave van de percentages ‘een beetje belangrijk’ tot ‘heel belangrijk’ (schaal 1-4)	2016 (n=603)	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2016 (n=282)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
…na te denken over gepaste oplossingen wanneer iemand de fout in gaat	96%	92%	94%	94%	94%	93%
…beter te leren samenwerken met andere scholieren	93%	88%	89%	87%	82%	86%
…beter te kunnen verplaatsen in de beleving van een beschuldigde of benadeelde	91%	86%	88%	88%	88%	84%
…meer kennis te krijgen over het rechtssysteem	87%	84%	88%	88%	77%	86%

Op het OBS vinden ze het met name heel belangrijk om je ‘beter te kunnen verplaatsen in de beleving van een beschuldigde of benadeelde’. Het Metis en het Comenius vinden dit relatief een minder belangrijk doel.

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | 2018

motivaction research and strategy

Belangrijkste doelen JRB zijn volgens de scholieren 'het nadenken over gepaste oplossingen' en 'leren om conflicten op te lossen'

Als we aan alle scholieren in 2018 – van zowel de pilot- als de controlescholen – de hoofd*- en aanvullende doelen van de Jongerenrechtbanken voorleggen, vinden zij de doelen 'nadenken over goede oplossingen bij problemen' en 'beter leren conflicten oplossen' het meest belangrijk. Het minst belangrijke doel vinden zij het 'actief betrokken zijn bij de school'. Leerlingen van pilotscholen en controlescholen verschillen nauwelijks van elkaar als het gaat om welke doelen zij belangrijk vinden.

Vind jij het belangrijk om...? (Basis: allen)	Pilotscholen 2018				Controlescholen 2018				
*Weergave van de gemiddelde cijfers (schaal 1-4)	CSB (n=73)	OSB (n=146)	Ignatius (n=78)	Comenius (n=58)	HLZ (n=140)	Nicolaas (n=145)	Amsterdams Lyceum (n=170)	Metis (n=138)	MLA (n=243)
...na te denken over gepaste oplossingen wanneer iemand de fout in gaat*	3,7	3,6	3,6	3,6	3,5	3,7	3,6	3,6	3,6
...om beter te leren conflicten op te lossen	3,6	3,6	3,6	3,7	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5
...beter te leren inspraak te hebben bij belangrijke beslissingen	3,5	3,5	3,5	3,7	3,5	3,5	3,5	3,4	3,5
...meer kennis krijgen over mensenrechten	3,4	3,6	3,5	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3	3,5
...beter te kunnen verplaatsen in de beleving van een beschuldigde of benadeelde*	3,3	3,6	3,3	3,2	3,3	3,5	3,4	3,3	3,4
...meer kennis te krijgen over gelijkwaardigheid en democratie	3,3	3,5	3,3	3,5	3,4	3,3	3,3	3,3	3,4
...beter te leren samenwerken met andere scholieren*	3,3	3,4	3,3	3,4	3,4	3,4	3,3	3,2	3,4
...vaardigheden te ontwikkelen om actief mee te doen in een groep	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3
...meer kennis te krijgen over het rechtssysteem*	3,2	3,3	3,4	3,4	3,2	3,3	3,2	3,1	3,2
...actief betrokken te zijn bij de school	3,1	3,0	2,8	3,2	3,0	3,0	2,9	3,1	3,0

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 1

Nog steeds veel vertrouwen in eigen vermogen om gepaste oplossing voor voorval te bedenken

Case 1. *Je hebt ruzie met je klasgenootje en diegene irriteert je voortdurend. Na de zoveelste irritante opmerking sla je diegene met de vlakke hand in het gezicht. Het gebeurde in een opwelling en uit frustratie maar je weet dat slaan niet oké is.*

Wanneer we de leerlingen een case voorleggen in het kader van een fysieke confrontatie (het uitdelen van een klap), denken de meesten dat *zijzelf* de beste oplossing kunnen bedenken om het voorval uit de case écht goed te maken. Dit was in de voorgaande metingen ook het geval.

Opvallend is dat de leerlingen van pilotscholen in 2018 significant vaker 'medeleerlingen' (12%) op nummer 1 zetten van wie ze denken die goede oplossingen kunnen bedenken. Controlescholen hebben iets meer vertrouwen in een van de docenten (12%).

Organisaties buiten de school en de politie worden het minst vaak op nummer 1 gezet in het geval van case 1.

Wie zou de beste oplossing bedenken waardoor jij dit écht zou kunnen goed maken? (Basis – allen)	Pilotscholen			Controlescholen		
*Weergave percentages van antwoorden die leerlingen op nummer 1 van een top 3 hebben gezet	2016 (n=603)	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2016 (n=282)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
Ikzelf	35%	40%	42%	42%	50%	48%
Een van mijn leraren of leraressen	14%	15%	11%	15%	10%	12%
Mijn ouders	12%	11%	10%	13%	9%	11%
De schoolleiding	11%	7%	9%	9%	13%	9%
Medeleerlingen	10%	10%	12%	5%	9%	7%
Mijn vrienden	8%	8%	7%	8%	9%	7%
De kinderrechter	7%	5%	7%	5%	0%	4%
Een organisatie buiten de school (bijvoorbeeld Halt of een buurtcoach)	2%	4%	1%	3%	1%	2%
De politie	1%	1%	0%	1%	0%	1%

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 1 | 2018

motivaction research and strategy

Op pilotscholen meer vertrouwen in medeleerlingen voor gepaste oplossingen, op controlescholen meer vertrouwen in docenten

Als we bekijken hoe scholieren op de verschillende scholen in 2018 reageren op case 1 (het uitdelen van een klap), zien we dat leerlingen van het Metis Montessori Lyceum (34%) en het OSB (36%) significant minder vertrouwen hebben in zichzelf om de beste oplossing te bedenken. Op het Metis denken leerlingen vooral dat hun ouders de beste oplossing kunnen bedenken om het goed te maken (17%) en op het OSB hebben ze met name veel vertrouwen in medeleerlingen (14%). Dat geldt ook voor het St. Ignatiusgymnasium, naast dat ze veel vertrouwen hebben in hun eigen vermogen, denken ze dat hun medeleerlingen (19%) ook goede oplossingen kunnen aandragen. Leerlingen op de controlescholen lijken minder vertrouwen te hebben in hun medeleerlingen en meer in docenten en de schoolleiding. Zie de vorige slide voor de totale percentages in 2018.

Wie zou de beste oplossing bedenken waardoor jij dit écht zou kunnen goed maken? (Basis – allen)	Pilotscholen 2018				Controlescholen 2018				
*Weergave percentages van antwoorden die leerlingen op nummer 1 van een top 3 hebben gezet	CSB (n=73)	OSB (n=146)	Ignatius (n=78)	Comenius (n=58)	HLZ (n=140)	Nicolaas (n=145)	Amsterdams Lyceum (n=170)	Metis (n=138)	MLA (n=243)
Ikzelf	41%	36%	47%	50%	48%	52%	51%	34%	52%
Een van mijn leraren of leraressen	7%	13%	10%	14%	9%	17%	8%	16%	10%
Mijn ouders	13%	9%	5%	14%	12%	8%	12%	17%	9%
De schoolleiding	18%	8%	7%	6%	15%	2%	11%	10%	8%
Medeleerlingen	8%	14%	19%	3%	6%	4%	8%	6%	9%
Mijn vrienden	6%	9%	7%	3%	3%	10%	4%	8%	7%
De kinderrechter	4%	9%	5%	11%	5%	4%	4%	5%	2%
Een organisatie buiten de school (bijvoorbeeld Halt of een buurtcoach)	0%	3%	1%	0%	2%	2%	2%	2%	1%
De politie	2%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	2%	1%

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 1 | Sancties

Het zelf bepalen van een 'goedmakertje' of het zelf vergoeden werken volgens de leerlingen het beste

In het geval van case 1 (het uitdelen van een klap), geven de scholieren er – net als in de voorgaande metingen – de voorkeur aan om *zelf* te bepalen hoe ze het goed kunnen maken of *zelf* de schade te vergoeden. In 2018 geven scholieren van controlescholen vaker aan ten opzichte van pilotscholen dat het voor hen zou werken als zij een straf krijgen opgelegd die ze vervelend vinden (72% vs. 67%).

Over het algemeen reageren scholieren door de jaren heen vergelijkbaar op de vraag wat ervoor zou zorgen dat ze niet opnieuw in de fout gaan.

Als jij iets fout doet wat zou ervoor zorgen dat je het niet weer zou doen? (Basis: allen)	Pilotscholen			Controlescholen		
*Weergave van de percentages 'werkt een beetje' tot 'werkt goed' (schaal 1-3)	2016 (n=603)	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2016 (n=282)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
Als ik de kans zou krijgen om zelf te bepalen hoe ik het goed kan maken	88%	88%	88%	89%	88%	90%
Als ik zelf de schade moet vergoeden of herstellen	80%	81%	82%	77%	80%	83%
Als mij een straf wordt opgelegd die ik vervelend vind, zoals nablijven	67%	72%	67%	69%	70%	72%
Als het incident wordt doorgegeven aan de politie of een organisatie zoals Halt	67%	66%	65%	65%	61%	64%
Als ik een boete moet betalen	60%	63%	62%	63%	60%	60%
Als mij een straf wordt opgelegd waarbij de rest van de school kan zien dat ik straf heb, zoals vuilnisprik	61%	56%	58%	57%	52%	55%
Als aan de hele school bekend wordt gemaakt wat ik heb gedaan	39%	39%	40%	41%	41%	41%

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 1 | Sancties| 2018

motivaction research and strategy

‘Een ezel stoot zich geen tweemaal aan dezelfde steen’, als hij of zij het maar *zelf* kan bepalen

In de eindmeting lijken de Amsterdamse middelbare scholieren het gezamenlijk eens te zijn over hun zelf oplossend vermogen. Ze denken dat het vooral goed werkt om *zelf* te bepalen hoe ze iets goed kunnen maken om er voor te zorgen dat ze vervolgens niet opnieuw dezelfde fout begaan. Het opleggen van een straf of boete of het betrekken van een andere instantie vinden zij minder effectieve methodes. Tussen de pilotscholen en controlescholen bestaan hierover weinig verschillen. Zie de vorige slide voor de totale percentages in 2018.

Als jij iets fout doet wat zou ervoor zorgen dat je het niet weer zou doen? (Basis: allen)	Pilotscholen 2018				Controlescholen 2018				
*Weergave van de percentages ‘werkt een beetje’ tot ‘werkt goed’ (schaal 1-3)	CSB (n=73)	OSB (n=146)	Ignatius (n=78)	Comenius (n=58)	HLZ (n=140)	Nicolaas (n=145)	Amsterdams Lyceum (n=170)	Metis (n=138)	MLA (n=243)
Als ik de kans zou krijgen om zelf te bepalen hoe ik het goed kan maken	85%	88%	85%	97%	84%	94%	93%	89%	89%
Als ik zelf de schade moet vergoeden of herstellen	77%	82%	92%	75%	89%	83%	85%	68%	85%
Als mij een straf wordt opgelegd die ik vervelend vind, zoals nablijven	71%	68%	74%	47%	71%	77%	69%	67%	75%
Als het incident wordt doorgegeven aan de politie of een organisatie zoals Halt	72%	71%	66%	39%	61%	73%	58%	57%	68%
Als ik een boete moet betalen	57%	68%	69%	42%	62%	67%	57%	51%	60%
Als mij een straf wordt opgelegd waarbij de rest van de school kan zien dat ik straf heb, zoals vuilnisprik	57%	64%	58%	44%	57%	56%	57%	46%	55%
Als aan de hele school bekend wordt gemaakt wat ik heb gedaan	45%	37%	47%	33%	41%	46%	41%	33%	42%

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 2

Vertrouwen in eigen vermogen vanuit ander perspectief nog steeds hoogst, maar wel afgenomen

Case 2. *Jij bent voor een week de nieuwe rector van jouw school. Een leraar komt naar je toe en vertelt dat er een kluisje is opengebroken en een mobiel is gestolen door een van de leerlingen van jouw school. Jij bent de baas, dus jij moet bepalen hoe dit probleem wordt opgelost.*

Wanneer we de leerlingen een tweede case in het kader van diefstal voorleggen, denken zij wederom dat *zijzelf* – maar dan vanuit het perspectief van de rector van hun school – de beste oplossing kunnen bedenken om ervoor te zorgen dat de 'dader' uit het voorval het écht goed kan maken. Dit komt overeen met de voorgaande meting (2017), maar is wel iets afgenomen (29% in 2017 en 23% in 2018).

De leerlingen zijn verdeelder over de andere potentiele aandragers van oplossingen. De scholieren van de pilotscholen hebben significant meer vertrouwen in de kinderrechter (15%), dit zijn vooral de leerlingen van het OSB. Op de controlescholen zetten de scholieren de ouders van de dader vaker op nummer 1 (15%).

Wie zou de beste oplossing bedenken waardoor de leerling die het heeft gedaan dit écht goed kan maken? (Basis – allen)	Pilotscholen		Controlescholen	
*Weergave percentages van antwoorden die leerlingen op nummer 1 van een top 3 hebben gezet	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
Ik als rector van de school	29%	23%	36%	28%
De politie	19%	18%	24%	17%
Het slachtoffer	12%	14%	12%	14%
De ouders van de dader	10%	13%	10%	15%
De kinderrechter	8%	15%	3%	8%
Een organisatie buiten de school	8%	6%	5%	6%
Andere leerlingen	6%	7%	5%	5%
Een van de leraren of leraressen	4%	2%	2%	4%
Vrienden van het slachtoffer	3%	1%	2%	3%

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 2 | 2018

motivaction research and strategy

Naast de rector van de school, is de politie een belangrijke bedenker van oplossingen in het geval van diefstal

Wanneer we de leerlingen van de deelnemende scholen onderling vergelijken op basis van hun reactie op case 2 (de gestolen mobiel), zien we dat leerlingen van het OSB (15%) significant minder vertrouwen hebben in zichzelf als rector van de school dan de leerlingen van de andere scholen. Met name op het HLZ (36%) denken ze als rector van de school de beste oplossing voor het voorval te kunnen bedenken.

In vergelijking met de meer persoonlijke confrontatie in case 1 (het uitdelen van een klap), waar de politie nauwelijks een rol kreeg toebedeeld, geven leerlingen op basis van case 2 sterk aan dat ook de politie de beste oplossing zou bedenken waarmee de 'dader' het goed kan maken. Tevens zetten zij de kinderrechter vaker op nummer 1. Op het MLA geloven ze dat het slachtoffer het beste weet hoe het voorval weer recht gezet kan worden. Zie de vorige slide voor de totale percentages in 2018.

Wie zou de beste oplossing bedenken waardoor de leerling die het heeft gedaan dit écht goed kan maken? (Basis – allen)	Pilotscholen 2018				Controlescholen 2018				
*Weergave percentages van antwoorden die leerlingen op nummer 1 van een top 3 hebben gezet	CSB (n=73)	OSB (n=146)	Ignatius (n=78)	Comenius (n=58)	HLZ (n=140)	Nicolaas (n=145)	Amsterdams Lyceum (n=170)	Metis (n=138)	MLA (n=243)
Ik als rector van de school	29%	15%	28%	31%	36%	23%	31%	23%	28%
De politie	22%	19%	13%	17%	15%	17%	20%	20%	15%
De ouders van de dader	18%	13%	13%	11%	19%	15%	11%	16%	15%
Het slachtoffer	9%	18%	11%	11%	13%	13%	11%	13%	19%
De kinderrechter	10%	17%	13%	17%	9%	10%	7%	9%	7%
Een organisatie buiten de school	3%	6%	8%	8%	3%	10%	6%	6%	5%
Andere leerlingen	5%	8%	8%	6%	2%	4%	9%	2%	6%
Een van de leraren of leraressen	2%	3%	4%	0%	2%	2%	4%	7%	5%
Vrienden van het slachtoffer	2%	1%	1%	0%	3%	6%	1%	4%	1%

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 2 | Sancties

Een melding bij de politie en de dader zelf verantwoordelijk maken voor een straf vaker genoemd als potentiele oplossingen

In het geval van case 2 (de gestolen mobiel), geven de scholieren aan – vanuit het perspectief als rector van hun school – dat als de dader de schade zelf moet vergoeden het de meest effectieve methode is om ervoor te zorgen dat hij of zij niet nogmaals een kluisje openbreekt. Dit was in 2017 ook het geval.

Ten opzichte van 2017, denken meer leerlingen van pilotscholen dat het goed werkt om het incident door te geven aan de politie of een organisatie zoals Halt (84% in 2017 en 90% in 2018). Dit houdt waarschijnlijk verband met de aard van het voorval.

Opvallend is dat in 2018, zowel op pilot- als op controlescholen, de leerlingen vaker denken dat het goed werkt om de dader de kans te geven om zelf te bepalen hoe hij of zij het goed kan maken. Zij denken dat het een goede methode is om ervoor te zorgen dat hij of zij geen tweede keer de fout ingaat.

Als jij de rector zou zijn, wat zou dan het beste werken om te zorgen dat de dader het niet nog een keer zou doen? (Basis: allen)	Pilotscholen		Controlescholen	
*Weergave van de percentages 'werkt een beetje' tot 'werkt goed' (schaal 1-3)	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
Als hij/zij zelf de schade moet vergoeden of herstellen	93%	94%	93%	94%
Als het incident wordt doorgegeven aan de politie of een organisatie zoals Halt	84%	90%	84%	85%
Als hij/zij een boete moet betalen	84%	83%	82%	85%
Als hem/haar een straf wordt opgelegd die hij/zij vervelend vindt, zoals nablijven	68%	69%	67%	70%
Als hem/haar een straf wordt opgelegd waarbij de rest van de school het kan zien	63%	66%	56%	65%
Als hij/zij de kans zou krijgen om zelf te bepalen hoe hij/zij het goed kan maken	58%	69%	53%	64%
Als aan de hele school bekend wordt gemaakt wat hij/zij heeft gedaan	67%	62%	59%	59%

Visie op het idee van Jongerenrechtbanken | Case 2 | Sancties | 2018

Houd de straf bij de dader zelf, de hele school hoeft hier niet van op de hoogte te zijn

Over het algemeen zijn de leerlingen van alle scholen het er in 2018 over eens dat het vooral goed werkt als de dader de schade zelf moet herstellen. De scholieren denken dat het minder effectief is om hierbij de hele school te betrekken.

Met name de leerlingen van het OSB denken dat het goed werkt om het incident door te geven aan de politie of Halt (95%). Op het Comenius zien leerlingen de minste waarde van het opleggen van straffen die de dader vervelend vindt (53%) of het bekend maken aan de hele school wat hij of zij heeft gedaan (39%). Zie de vorige slide voor de totale percentages in 2018.

Als jij de rector zou zijn, wat zou dan het beste werken om te zorgen dat de dader het niet nog een keer zou doen? (Basis: allen)	Pilotscholen 2018				Controlescholen 2018				
*Weergave van de percentages 'werkt een beetje' tot 'werkt goed' (schaal 1-3)	CSB (n=73)	OSB (n=146)	Ignatius (n=78)	Comenius (n=58)	HLZ (n=140)	Nicolaas (n=145)	Amsterdams Lyceum (n=170)	Metis (n=138)	MLA (n=243)
Als hij/zij zelf de schade moet vergoeden of herstellen	89%	97%	94%	89%	93%	94%	93%	89%	98%
Als het incident wordt doorgegeven aan de politie of een organisatie zoals Halt	88%	95%	86%	83%	85%	90%	83%	82%	85%
Als hij/zij een boete moet betalen	85%	85%	85%	72%	81%	92%	80%	84%	86%
Als hem/haar een straf wordt opgelegd die hij/zij vervelend vindt, zoals nablijven	71%	73%	72%	53%	68%	77%	66%	62%	74%
Als hij/zij de kans zou krijgen om zelf te bepalen hoe hij/zij het goed kan maken	66%	72%	68%	67%	59%	65%	65%	61%	68%
Als hem/haar een straf wordt opgelegd waarbij de rest van de school het kan zien	67%	71%	59%	61%	64%	60%	71%	62%	64%
Als aan de hele school bekend wordt gemaakt wat hij/zij heeft gedaan	64%	67%	67%	39%	63%	54%	61%	61%	57%

Resultaten

Marges van wenselijk gedrag

Marges van wenselijk gedrag | Rol van de school

Scholen lossen problemen meestal goed op en meeste leerlingen voelen zich over het algemeen veilig op school

De meerderheid van de leerlingen is het door de jaren heen er mee eens dat problemen en conflicten op hun school goed worden opgelost. Dit is tevens zowel op pilotscholen als controlescholen licht gestegen ten opzichte van de vorige meting in 2017 (pilot: 73% in 2017 vs. 74% in 2018, controle: 58% in 2017 vs. 70% in 2018). Toch vinden de leerlingen op de pilotscholen dat hun school scholieren nog strenger mag aanpakken (37% in 2016 vs. 31% in 2017 vs. 40% in 2018).

De meerderheid van de scholieren geeft aan dat ze zich over het algemeen vaak veilig voelen op hun school. Desalniettemin is het gevoel van onveiligheid op sommige pilotscholen toegenomen (11% in 2016 vs. 7% in 2017 vs. 14% in 2018). Op basis van dit onderzoek kunnen we niet vaststellen waar dit gevoel van onveiligheid door komt. Mogelijk betreft het individuele onveiligheid in kader van hun identiteit en onzekerheid hieromtrent (o.a. uiterlijk, liefde, geaardheid) of het gevoel van collectieve onveiligheid (o.a. terrorisme, geweld).

Geef voor de volgende stellingen aan of je het ermee eens bent of niet. (Basis: allen)	Pilotscholen			Controlescholen		
*Weergave van de percentages 'mee eens' tot 'helemaal mee eens' (schaal 1-4)	2016 (n=603)	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2016 (n=282)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
Problemen en conflicten worden bij mij op school meestal goed opgelost	75%	73%	74%	60%	58%	70%
Ik vind dat de school scholieren strenger mag aanpakken	37%	31%	40%	38%	35%	29%
Voor de spanning doe ik soms dingen die tegen de regels zijn	32%	28%	29%	29%	34%	27%
De straffen op school zijn te hard	26%	27%	28%	42%	50%	26%
Ik voel me vaak onveilig op school	11%	7%	14%	11%	10%	8%

Marges van wenselijk gedrag | Rol van de school | 2018

motivaction research and strategy

Wanneer leerlingen vinden dat problemen minder goed worden opgelost op hun school, ook minder gevoel van veiligheid

De meeste scholieren van alle scholen in 2018 zijn het er mee eens dat hun school problemen en conflicten goed oplost. Met name de leerlingen van het St. Ignatiusgymnasium (83%) en het Montessori Lyceum Amsterdam (77%) zijn het hier sterker mee eens. De leerlingen van deze scholen voelen zich ook relatief minder vaak onveilig (resp. 6% en 5%). Op het Hervormd Lyceum Zuid (60%) en het Comenius (58%) is er iets meer twijfel over het feit of hun school problemen goed oplost. De leerlingen van het Comenius zeggen daarnaast dat zij zich vaker onveilig voelen op school en dit is behoorlijk toegenomen ten opzichte van de voorgaande metingen (15% in 2016 vs. 4% in 2017 vs. 22% in 2018).

Op de pilotscholen het CSB (44%) en het OSB (50%) vinden de scholieren dat de school een strengere aanpak mag hanteren. De leerlingen van het CSB voelen zich relatief vaker onveilig op hun school, dit is ook toegenomen door de jaren heen (13% in 2016 vs. 15% in 2017 vs. 20% in 2018) en op het OSB zijn ze het er minder sterk mee eens dat de straffen te hard zijn (15%). Zie de vorige slide voor de totale percentages in 2018.

Geef voor de volgende stellingen aan of je het ermee eens bent of niet. (Basis: allen)	Pilotscholen 2018				Controlescholen 2018				
*Weergave van de percentages 'mee eens' tot 'helemaal mee eens' (schaal 1-4)	CSB (n=73)	OSB (n=146)	Ignatius (n=78)	Comenius (n=58)	HLZ (n=140)	Nicolaas (n=145)	Amsterdams Lyceum (n=170)	Metis (n=138)	MLA (n=243)
Problemen en conflicten worden bij mij op school meestal goed opgelost	62%	81%	83%	58%	60%	67%	75%	67%	77%
Ik vind dat de school scholieren strenger mag aanpakken	44%	50%	22%	36%	31%	29%	25%	34%	27%
Voor de spanning doe ik soms dingen die tegen de regels zijn	29%	29%	30%	25%	29%	27%	24%	34%	25%
De straffen op school zijn te hard	34%	15%	31%	47%	29%	29%	39%	33%	9%
Ik voel me vaak onveilig op school	20%	12%	6%	22%	9%	8%	4%	13%	5%

Marges van wenselijk gedrag | Niveau van sociale controle

In 2018 vinden meer leerlingen van pilotscholen dat ze zelf moeten optreden als ze iets niet oké vinden

De scholieren op pilotscholen in 2018 (63%) vinden iets vaker dat ze moeten laten merken wanneer ze iets niet oké vinden. Zolang deze leerlingen niet het gevoel hebben dat ze iets moeten doen als iemand zich niet volgens de norm gedraagt, dan geven zij relatief vaker de reden dat het aan anderen is om daar iets aan te doen (8%). Een vijfde (20%) van de scholieren op controlescholen in 2018 noemt een andere reden; zij vinden namelijk dat ze alleen iets zouden moeten doen als 'de omgeving' er ook last van heeft. Verschillend scholieren noemen ook dat ze geen problemen willen veroorzaken of dat ze het niet durven om iemand aan te spreken op zijn of haar niet-tolereerbare gedrag.

Stel je voor dat iemand in de klas zich op een manier gedraagt die jij echt niet oké vindt. Vind je dan dat jij daar iets aan moet doen? (Basis: allen)	Pilotscholen			Controlescholen		
	2016 (n=603)	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2016 (n=282)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
Ja, ik vind dat ik moet laten merken dat ik het niet oké vind	61%	58%	**63%**	57%	57%	56%
Nee, zolang ik niet de dupe ben, maakt het mij niet uit	**17%**	12%	11%	**18%**	19%	**12%**
Nee, dat is aan anderen om daar iets aan te doen	4%	4%	**8%**	4%	5%	5%
Nee, ik vind dat iedereen zich moet gedragen zoals diegene dat zelf wilt	**4%**	**11%**	7%	**4%**	6%	7%
Anders, namelijk:	13%	15%	**12%**	17%	13%	**20%**

Vaak genoemde antwoorden (2018): Alleen als de omgeving er last van heeft, alleen als diegene me echt te ver gaat, de leraar/docent is verantwoordelijk om daar iets van te zeggen, het hangt van de situatie af, ik wil geen problemen met anderen/ik zou dat niet durven

Marges van wenselijk gedrag | Niveau van sociale controle | 2018

Meeste scholieren vinden ook in 2018 dat ze, afhankelijk van het voorval, moeten optreden als er iets gebeurt dat niet oké is

Over het algemeen is meer dan de helft van de leerlingen van de verschillende scholen van mening dat ze zelf iets moeten doen als iemand in de klas zich op een manier gedraagt die ze niet oké vinden. Met name op het Comenius (69%) en het St. Ignatiusgymnasium (69%) zeggen leerlingen te laten merken als zij iets niet door de beugel vinden kunnen.

Op het Metis Montessori Lyceum vinden bijna vier op de tien (39%) leerlingen dat ze er niets aan moeten doen. Zij zijn vooral van mening dat als zij zelf niet de dupe zijn van het voorval, ze er ook niets mee te maken hebben.

Zie de vorige slide voor de totale percentages in 2018.

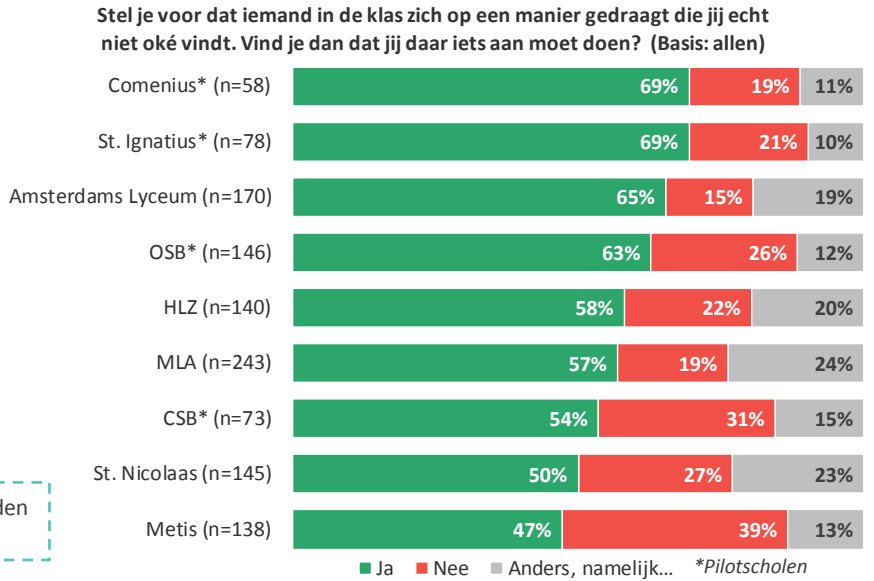

St. Ignatiusgymnasium

HET AMSTERDAMS LYCEUM

METIS MONTESSORI LYCEUM

Op het St. Ignatiusgymnasium en het Amsterdams Lyceum vinden ze vaker dat je moet laten merken dat je het niet oké vindt

Op het Metis Montessori Lyceum vinden ze vaker dat je niets moet doen, want zolang je niet de dupe bent, maakt het niets uit

Marges van wenselijk gedrag | Tolerantie t.a.v. gedragsregels

Meerderheid niet tolerant ten opzichte van fysiek geweld of het verbreken van regels

Net zoals in de voorgaande jaren, accepteert de meerderheid van de scholieren fysiek geweld en het verbreken van regels niet. Zeven op de tien leerlingen (70%) van de controlescholen vinden het onacceptabel dat scholieren af en toe duwen, slaan of schoppen. Op de pilotscholen is hier relatief meer acceptatie voor, 61% vindt het onacceptabel.

De frequentie van onwenselijk gedrag is ook van invloed op de acceptatie. Scholieren accepteren het namelijk vaker als anderen zich *soms* of een *enkele keer* niet aan de regels houden. De ruime meerderheid op alle scholen vindt dat wel kunnen.

Op elke school gebeurt er weleens wat. Wat vind jij wel of niet acceptabel? (Basis: allen)	Pilotscholen			Controlescholen		
*Weergave van de percentages 'niet acceptabel' (schaal 1-3)	2016 (n=603)	2017 (n=426)	2018 (n=355)	2016 (n=282)	2017 (n=125)	2018 (n=836)
Dat scholieren af en toe fysiek geweld zoals duwen, slaan of schoppen gebruiken	67%	68%	61%	68%	64%	70%
Dat scholieren zich vaak niet aan de regels houden	68%	70%	67%	70%	62%	61%
Dat scholieren af en toe verbaal geweld gebruiken zoals uitschelden	34%	34%	32%	35%	27%	30%
Dat scholieren zich soms niet aan de regels houden	15%	16%	18%	14%	11%	10%
Dat scholieren zich een enkele keer niet aan de regels houden	7%	9%	8%	6%	2%	6%

Op het OSB zijn ze toleranter ten opzichte van fysiek geweld. Hoewel de leerlingen in 2017 juist minder tolerant waren ten opzichte van overtredingen (o.a. niet aan de regels houden en verbaal geweld gebruiken).

Op het St. Nicolaas zijn ze het minst tolerant ten opzichte van fysiek geweld.

Op het Comenius zijn ze het minst tolerant ten opzichte van verbaal geweld en dat scholieren zich *soms* niet aan de regels houden.

Resultaten

Young Mentality©

YoungMentality

Kinderen en jongeren vormen een enorm diverse groep, die behoorlijk lastig te 'vangen' is. Jongeren hebben zoveel verschillende voorkeuren, achtergronden, interesses en ze willen al helemaal niet in een 'hokje' geplaatst worden. Een goede segmentatie van deze heterogene doelgroep is een hulpmiddel van onschatbare waarde voor iedereen die zich effectief wil richten op jongerendoelgroepen. YoungMentality verdeelt jongeren onder in zes verschillende groepen. Deze zes groepen verschillen onderling in waarden en drijfveren, die doorwerken in hun gedrag.

YoungMentality geeft inzicht in de belevingswereld van alle jongeren in Nederland. Het model verdeelt jongeren van 8 tot en met 18 jaar in zes segmenten met elk een eigen waardenoriëntatie. Iedereen beschikt over eigenschappen uit de zes milieus, maar deze verschillen in rangorde.

Met YoungMentality is het mogelijk om de beoogde doelgroep langs nieuwe lijnen te bekijken. In dit model clusteren we jongeren op basis van zeven factoren die het gedrag van verschillende groepen jongeren verklaren. Het model is op basis van kwalitatief en kwantitatief onderzoek opgesteld waarbij rekening is gehouden met de ontwikkelingspsychologische processen die een belangrijke rol speken in deze leeftijdsgroep. Sommige jongeren zullen binnen het model doorgroeien naar andere groepen, terwijl andere jongeren gedurende hun jeugd tot dezelfde YoungMentality-groep blijven behoren.

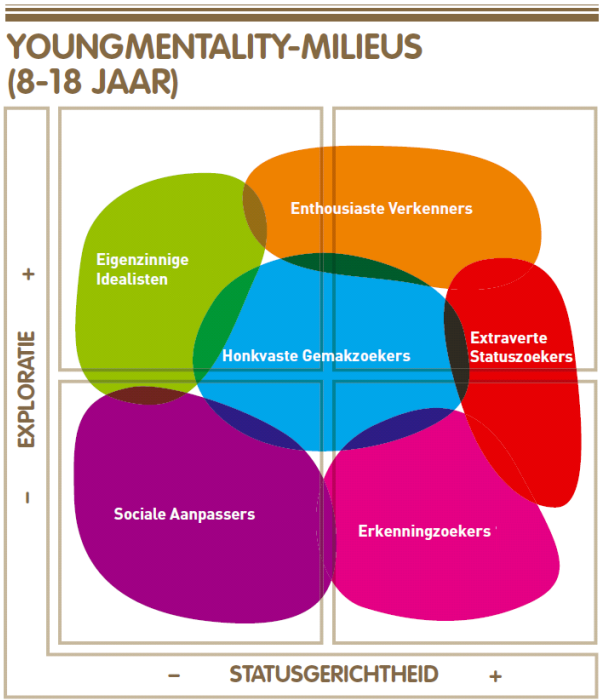

YoungMentality

De Eigenzinnige Idealisten

Jongeren in deze groep zijn zeer exploratief en anti-burgerlijk. Authenticiteit vinden ze belangrijk, wat zich uit in hun vaak afwijkende kledingstijl. Materiële status vinden ze niet zo belangrijk, dus merkkleding speelt vrijwel geen rol. Deze groep gaat eerder voor customizen (aanpassen) van bestaande kleding, juist omdat ze anders willen zijn dan de massa. Ze zijn op zoek naar veel afwisseling, wat ervoor zorgt dat ze veel nieuwe dingen doen, experimenteren en zichzelf willen ontplooien.

De Extraverte Statuszoekers

Deze groep is sociaal en statusgericht. Uiterlijk is belangrijk en Extraverte Statuszoekers kopen over het algemeen meer merkkleding. Status komt ook tot uitdrukking in hun liefde voor nieuwe technologische gadgets. Hun contactgerichtheid uit zich in uitgaan en het bezoeken van grote feesten. Opvallend exploratief zijn ze niet te noemen: ze experimenteren bijvoorbeeld wel met drugs, maar dat doen ze met hun eigen groep vrienden, en ze gaan naar plekken die ze goed kennen.

De Erkenningzoekers

Dit is een vrij onzekere groep. Ze zijn erg op zoek naar zichzelf en willen er graag bij horen. Dit proberen ze bijvoorbeeld te compenseren met consumptief gedrag, het dragen van merkkleding en het lezen van glossy magazines om bij weg te dromen. Zij scoren dus hoog op de factor status. Hun smaak is echter redelijk mainstream te noemen, omdat ze niet van opvallen houden. Ze hebben weinig behoefte aan afwisseling; ze zitten graag thuis en gaan niet zo snel uit.

De Sociale Aanpassers

Deze groep is niet graag alleen en heeft het liefst veel gezelligheid om zich heen. De Sociale Aanpasser is een echt ‘mensenmens’. Deze jongeren maken makkelijk nieuwe vrienden en passen hun gedrag snel aan. Omdat ze zich meer op mensen richten, is hun mediagebruik in vergelijking met de andere groepen laag. Deze groep hecht niet aan status en afwisseling en is redelijk mainstream.

De Enthousiaste Verkenners

Deze groep jongeren is erg nieuwsgierig en is continu op zoek naar verschillende en nieuwe activiteiten, spanning en afwisseling. Ze kijken iets minder vaak tv en zitten vaker achter de computer. Vooral gamen is populair. Ook bezoeken ze veel verschillende sites. Ze zijn erg actief en willen graag de beste zijn in alles wat ze doen, zoals met voetbal of op school. Een van hun grote dromen is van hun hobby hun beroep te maken.

De Honkvaste Gemakzoekers

Deze jongeren vinden het prettig om thuis met hun familie te zijn. Televisie kijken is hun favoriete bezigheid en hun karakter is redelijk ‘passief’ te noemen. Deze groep zoekt naar veiligheid en bestaat voor een groot deel uit jongere kinderen. Hun gezinsgerichtheid zorgt ervoor dat ze bij de meeste van hun activiteiten het liefst dicht bij huis blijven.

Verdeling YoungMentality-milieus

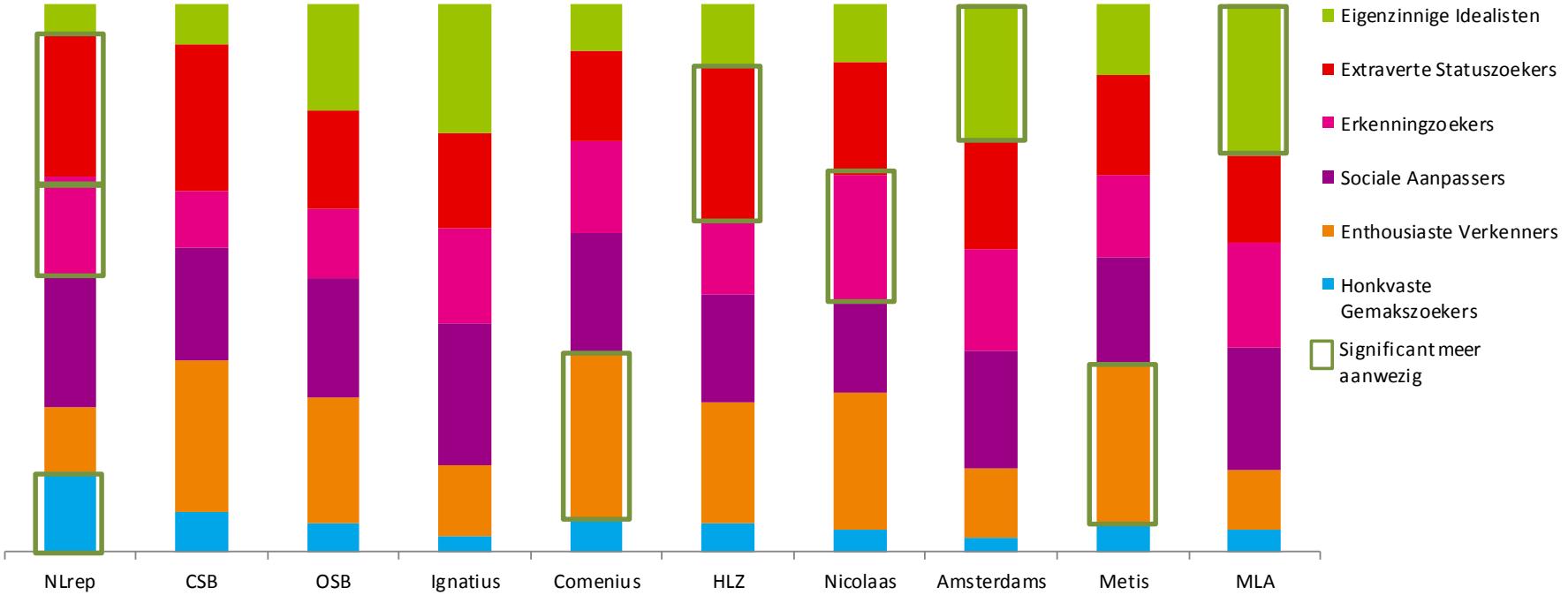

YoungMentality-milieus |

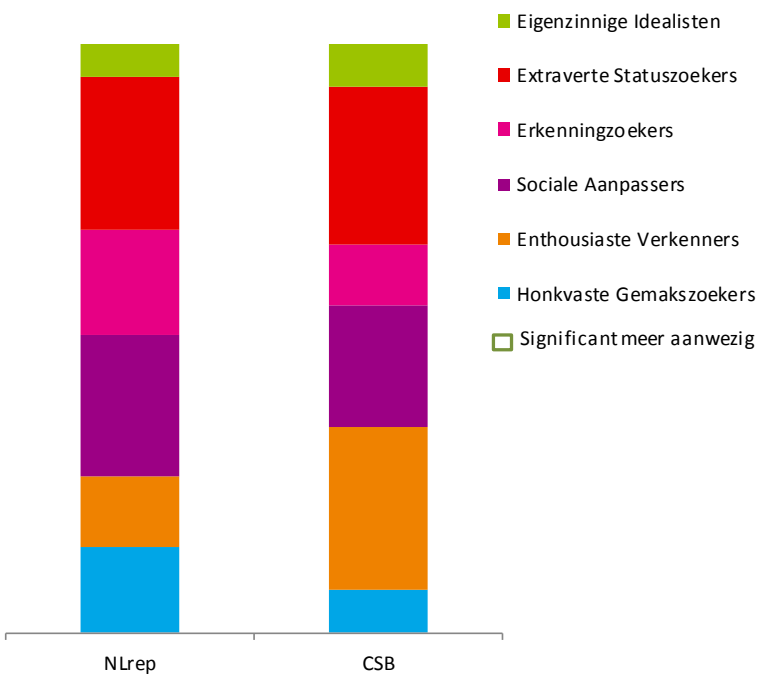

Behoefte om uniek te zijn
- Authentiek
- Afwijkend
- Entertainers
- Extravert
- Antiburgerlijk
- Anti-materialistisch

Opwaarts gericht
- IJdel
- Statusgericht

Zingeving
- Gelovig

Techno-progressie
- Technologie
- Gadgets

Ruw hedonisme
- Spanningszoekers
- Risico nemend
- Afwisseling
- Experimenteren
- Ontplooien
- Veranderingsgezind
- Regelmaatschuw
- Exploratief

YoungMentality-milieus |

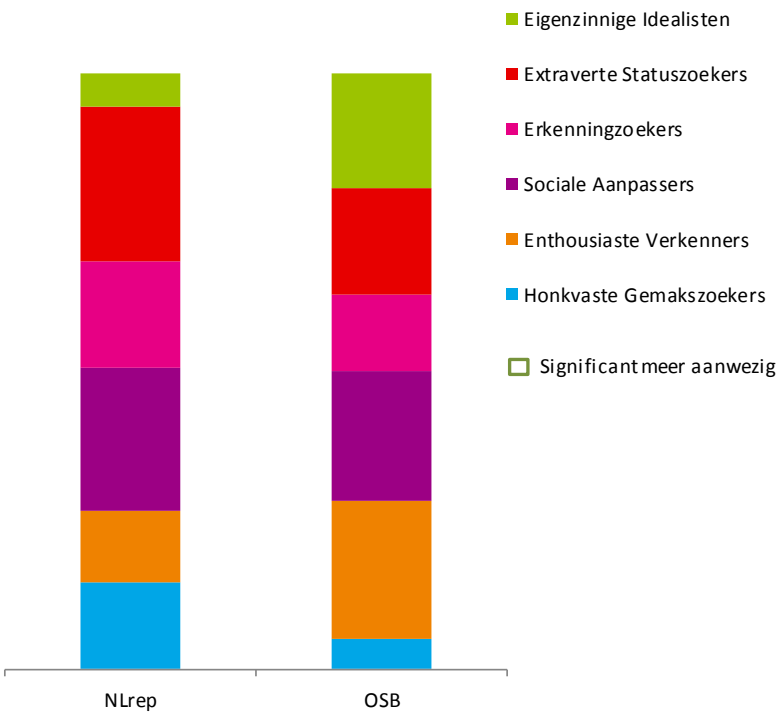

Opwaarts gericht
- Materialistisch
- Statusgericht
- Conformistisch
- Ambitieus

Ruw hedonisme
- Nieuwsgierig
- Spanning
- Afwisseling
- Eigenzinnig
- Flexibele stijlen
- Reislustig
- Regelmaatschuw
- Pionierend

Energiek
- Actief
- Competitief

Zingeving
- Gelovig
- Filosofisch

Veiligheid zoekend
- Onzeker
- Erbij willen horen
- Thuisblijvers
- Gezinsgericht

YoungMentality-milieus |

St. Ignatiusgymnasium

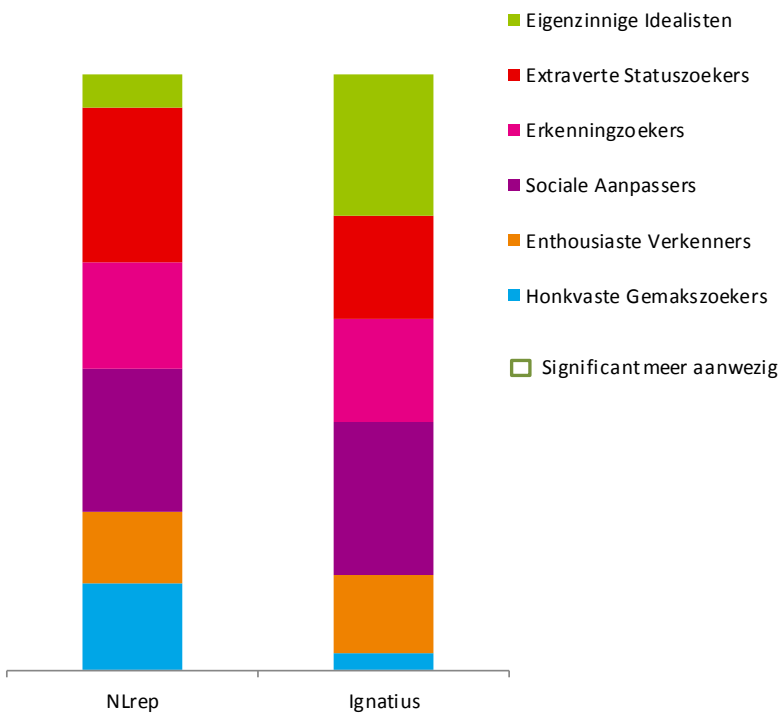

Ruw hedonisme
- Exploratief
- Afwisseling
- Experimenteren
- Ontplooien
- Nieuwsgierig
- Spanning
- Regelmaatschuw
- Reislustig

Gemeenschapszin
- Sociaalvaardig
- Mensgericht
- Evenementen
- Adaptief

Eigengereidheid
- Mondig
- Antiburgerlijk
- Authentiek
- Afwijkend
- Anti-materialistisch
- Anti-ijdel
- Zelfverzekerd

Leiderschapsvaardig
- Actief
- Competitief
- Entertainer
- Leider

Idealistisch
- Natuurliefhebbers
- Bezorgd
- Filosofisch
- Bewust
- Verantwoordelijk
- Gelijkwaardigheid

YoungMentality-milieus |

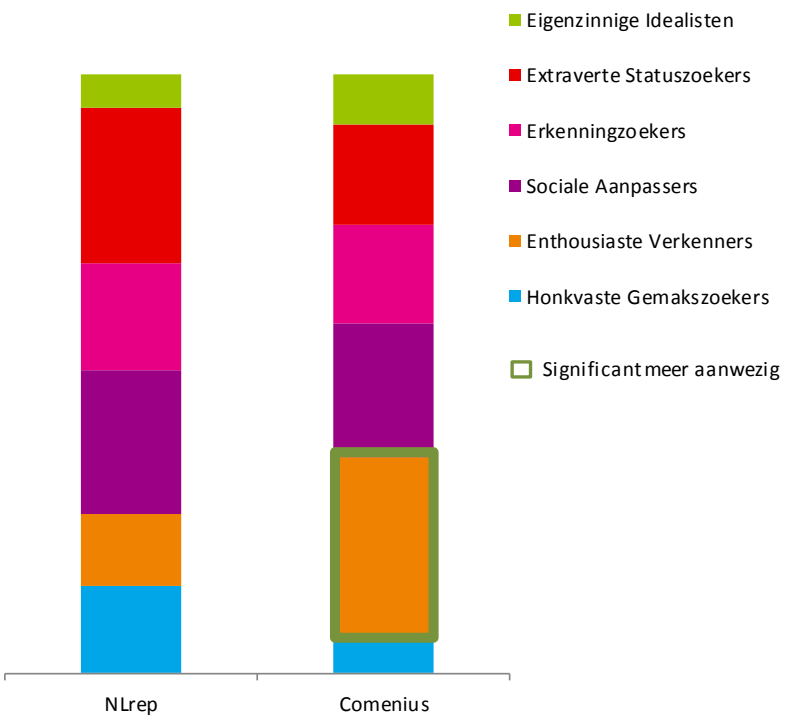

Gemeenschapszin
- Gezellig
- Mensgericht
- Sociaalvaardig
- Gezinsgericht

Conformistisch
- Gelijkwaardigheid
- Mainstream
- Confrontatieontwijkend
- Gehoorzaam

Ruw hedonisme
- Nieuwsgierig
- Spanning
- Afwisseling
- Actief
- Ambitieus
- Exploratief

Leiderschapsvaardig
- Competitief
- Leider
- Mondig
- Entertainer
- Eigenzinnig

Bewust
- Spaarzaam
- Contemplatief
- Bezorgd
- Zorgend
- Anti-ijdel
- Gelovig

YoungMentality-milieus |

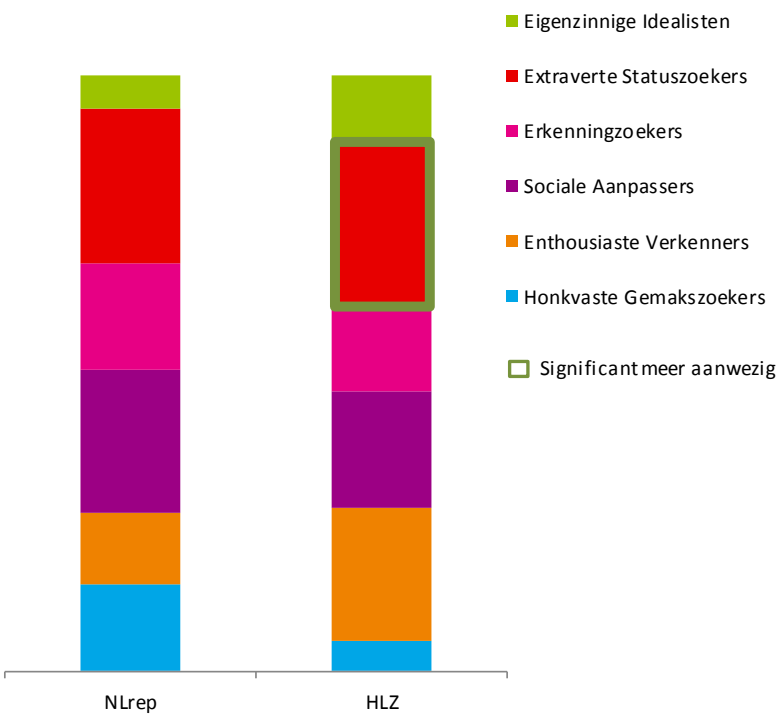

Gemeenschapszin
- Sociaal
- Groepsgericht
- Adaptief
- Evenementen

Ruw hedonisme
- Exploratief
- Nieuwsgierig
- Spanning
- Afwisseling
- Risicozuchtig
- Reislustig

Uiterlijkgericht
- Statusgericht
- IJdel
- Stijlvol
- Materialistisch

Techno-progressie
- Technologie
- Online

Leiderschapsvaardig
- Actief
- Competitief
- Ambitieus
- Vrijheid
- Nuchter
- Mondig
- Entertainer

YoungMentality-milieus |

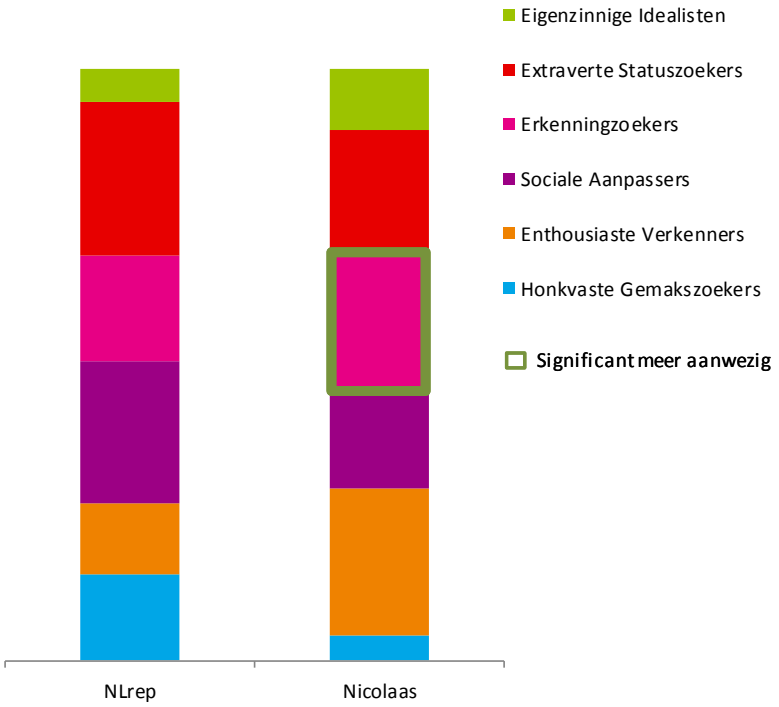

Gemeenschapszin
- Sociaalvaardig
- Mensgericht
- Evenementen
- Adaptief
- Stabiele thuissituatie

Opwaarts gericht
- Statusgericht
- IJdel
- Stijlvol
- Materialistisch

Onzeker
- Zelfbewust
- Twijfel

Ruw hedonisme
- Exploratief
- Nieuwsgierig
- Reislustig
- Ambitieus

Idealistisch
- Natuurbelangstellend
- Bezorgd over de wereld
- Verantwoordelijk

Conformistisch
- Gelijkwaardigheid
- Mainstream

YoungMentality-milieus |

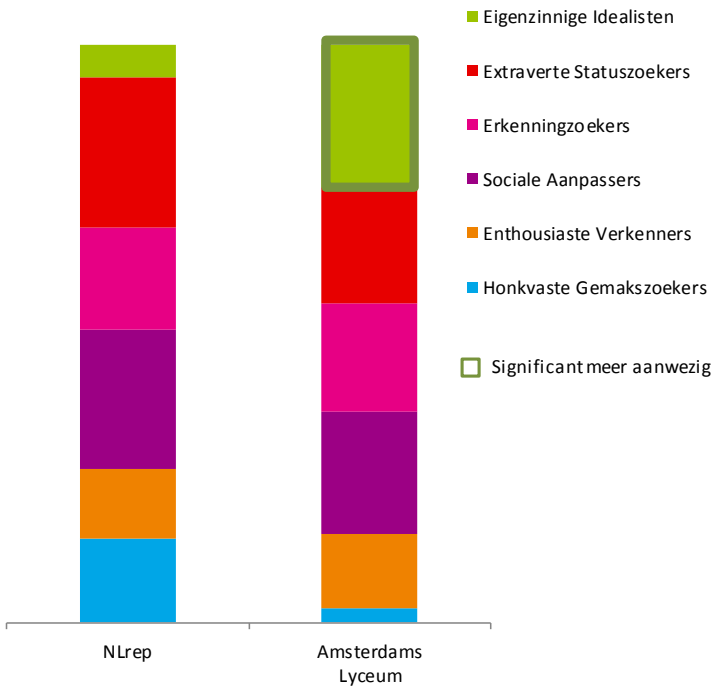

Behoefte om uniek te zijn
- Authentiek
- Afwijkend
- Extravert
- Entertainer
- Antiburgerlijk
- Anti-materialistisch
- Anti-status
- Pionierend
- Vrijheid

Idealistisch
- Natuurbelangstellend
- Bezorgd over de wereld
- Verantwoordelijk
- Bewust

Ruw hedonisme
- Exploratief
- Nieuwsgierig
- Afwisseling
- Actief
- Experimenteren
- Ontplooien
- Eigenzinnig
- Flexibele stijlen

YoungMentality-milieus |

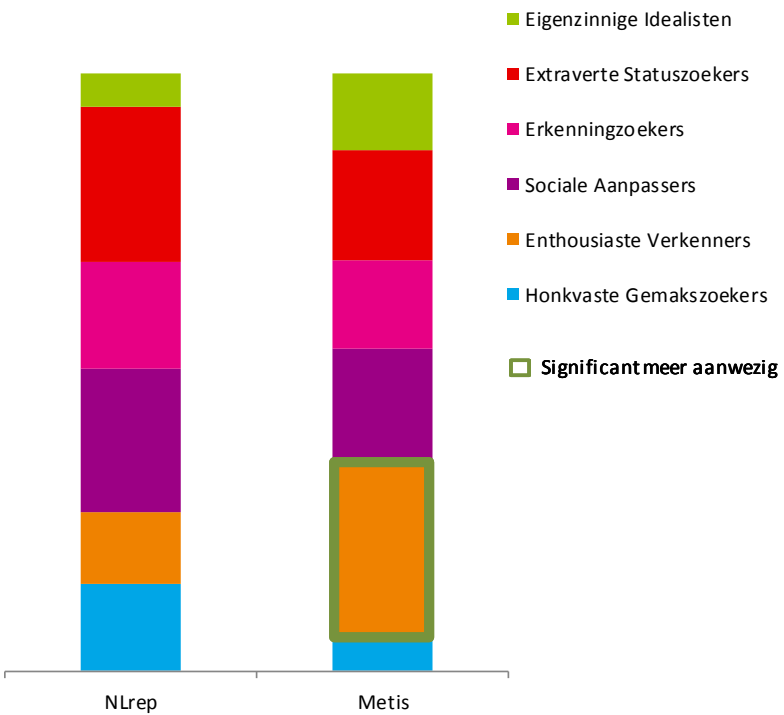

Ruw hedonisme
- Reislustig
- Nieuwsgierig
- Spanningzoekers
- Afwisseling
- Actief
- Ambitieus
- Exploratief

Omgevingsbewust
- Natuurbelangstelling
- Bezorgd
- Verantwoordelijk

Gemeenschapszin
- Mensgericht
- Sociaalvaardig
- Gezinsgericht

Conformistisch
- Gelijkwaardigheid
- Mainstream
- Confrontatieontwijkend
- Gehoorzaam

Opwaarts gericht
- Statusgericht
- Ambitieus

YoungMentality-milieus | Montessori Lyceum Amsterdam

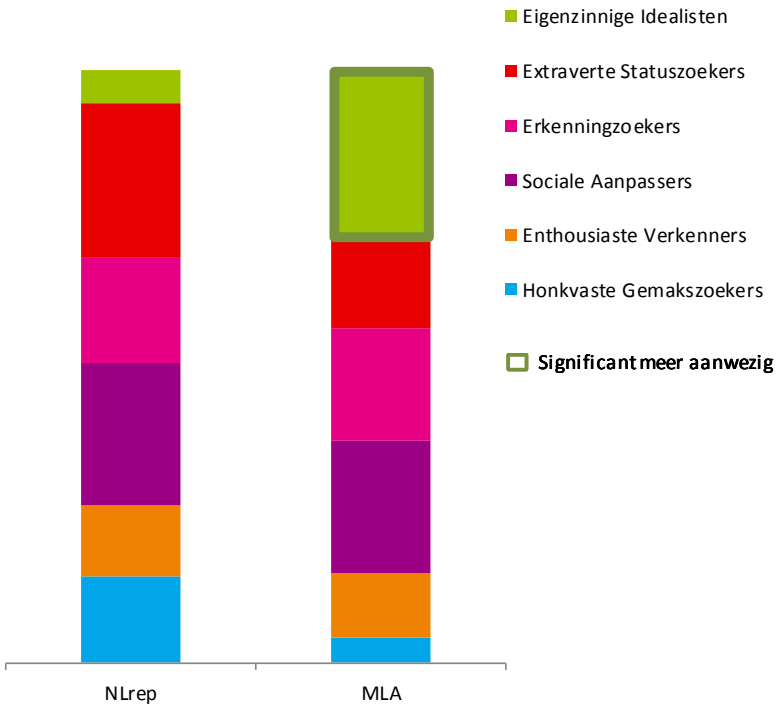

Idealistisch
- Natuurbelangstellend
- Bezorgd over de wereld
- Verantwoordelijk
- Bewust
- Goede doelen steunen
- Denker

Behoefte om uniek te zijn
- Authentiek
- Afwijkend
- Extravert
- Entertainer
- Antiburgerlijk
- Anti-materialistisch
- Anti-status
- Pionierend
- Vrijheid

Gemeenschapszin
- Gezellig
- Mensgericht
- Sociaalvaardig
- Gezinsgericht
- Adaptief
- Flexibel

Ruw hedonisme
- Exploratief
- Experimenteren
- Ontplooien
- Eigenzinnig
- Flexibele stijlen
- Reislustig

BIJLAGEN

Bijlage | Onderzoekstechnische informatie - kwantitatief

- **Veldwerkperiode**
  - Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 4 juni 2018 tot 24 juni 2018
- **Methode respondentenselectie**
  - Uit een door de scholen beschikbaar gesteld adressenbestand
- **Incentives**
  - De respondenten maakten door deelname kans op een cadeaubon ter waarde van 50 euro
- **Weging**
  - De onderzoeksdata zijn RIM-gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeert het totaal aantal leerlingen per school als ijkbestand
- **Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden**
  - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.
- **Overige onderzoekstechnische informatie**
  - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

Bijlage | Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Universum*	Ongewogen		Gewogen	
	N	N	%	N	%
Pilotschool (aantal leerlingen)					
Christelijke Scholengemeenschap Buitenveldert	770	97	27,3	73	20,6
Open Schoolgemeenschap Bijlmer	1540	78	22,0	146	41,2
Ignatiusgymnasium	817	144	40,6	78	21,9
Comenius Lyceum Amsterdam	609	36	10,1	58	16,3
Controleschool (aantal leerlingen)					
Hervormd Lyceum Zuid	914	117	14,0	140	16,8
St. Nicolaaslyceum	1202	48	5,7	145	17,3
Het Amsterdams Lyceum	1108	150	17,9	170	20,3
Montessori Lyceum Amsterdam	1582	265	31,7	243	29,0
Metis Montessori Lyceum	901	256	30,6	138	16,6

*Het universum is vastgesteld op basis van het totaal aantal leerlingen per school die ofwel doorgegeven zijn door de contactpersonen op de scholen of gebaseerd zijn op informatie op de website: scholenopdekaart.nl. De gewenste n=80 is niet op alle scholen behaald, ondanks het veelvuldig herinneren van de leerlingen.

Bijlage | Aanvullende informatie respondenten

	Pilotscholen 2018				Controlescholen 2018				
	CSB (n=73)	OSB (n=146)	Ignatius (n=78)	Comenius (n=58)	HLZ (n=140)	Nicolaas (n=145)	Amsterdams Lyceum (n=170)	Metis (n=138)	MLA (n=243)
Geslacht									
Man	42%	38%	40%	25%	38%	27%	38%	54%	24%
Vrouw	58%	62%	60%	75%	62%	73%	62%	46%	76%
Schooljaar									
1e	21%	17%	10%	8%	28%	23%	16%	39%	14%
2de	22%	13%	10%	25%	26%	25%	11%	16%	20%
3de	42%	27%	22%	0%	14%	27%	19%	19%	28%
4de	13%	19%	26%	14%	18%	13%	14%	23%	21%
5de	0%	15%	22%	31%	10%	10%	17%	1%	16%
6de	0%	9%	9%	17%	2%	2%	19%	1%	1%
Anders, namelijk:	2%	0%	1%	6%	2%	0%	3%	1%	0%
Type voorgezet onderwijs									
Vmbo basis kader	0%	10%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Vmbo tl	38%	15%	0%	0%	0%	0%	0%	21%	14%
Havo	51%	22%	0%	19%	32%	4%	0%	16%	14%
Havo/vwo	8%	6%	0%	22%	6%	15%	0%	21%	16%
Vwo	1%	42%	0%	56%	54%	58%	61%	36%	41%
Gymnasium	0%	0%	100%	0%	4%	17%	37%	2%	12%
Anders, namelijk:	2%	4%	0%	3%	3%	6%	1%	2%	2%

Bijlage | Significantie (1/2)

Hoe lees je de cijfers in de tabellen?

In de toetsen worden kolompercentages weergegeven van alle antwoorden, voor een aantal groepen en voor de totale steekproef. Zo laat onderstaand voorbeeld zien dat 6% van de 18 t/m 24-jarigen het 'zeer oneens' is met deze stelling. Het verschil met de andere leeftijdsgroepen is significant.

Q1 In hoeverre ben je het eens met deze stelling? Ik voel mij sterk verantwoordelijk voor wat er gebeurt in mijn nabije woonomgeving							
	18 t/m 24	25 t/m 34	35 t/m 44	45 t/m 54	55 t/m 64	65 t/m 80	Allen (n = 1021)
Zeer mee oneens	6%	0%	0%	3%	1%	1%	2%
Mee oneens	27%	14%	10%	9%	7%	9%	12%
Niet mee eens, niet mee oneens	38%	50%	47%	46%	35%	37%	43%
Mee eens	24%	32%	39%	37%	50%	45%	39%
Zeer mee eens	4%	4%	4%	5%	7%	7%	5%
Totaal Ondervraagden	(n = 113)	(n = 163)	(n = 184)	(n = 204)	(n = 178)	(n = 179)	Allen (n = 1021)

Hoe lees je de n in de tabellen?

De n in de rij 'Totaal ondervraagden' geeft aan door hoeveel respondenten in de groep de vraag is ingevuld. In bovenstaand voorbeeld is te zien dat de vraag door 1021 respondenten is ingevuld. Daarvan waren er 113 18 t/m 24 jaar.

Bijlage | Significantie (2/2)

Toetsing

Door middel van statistische toetsing wordt vastgesteld of de resultaten per subgroep in de steekproef ook duiden op verschillen in de onderzoekspopulatie. Formeel uitgedrukt wordt de nulhypothese - dat er geen verschil is tussen de groepen (Ho) - getoetst tegen de alternatieve hypothese dat er wel een verschil is tussen de groepen (Ha). Als de kans op de geobserveerde steekproefresultaten gegeven de nulhypothese kleiner is dan 5% [p(verschil | Ho) < .05], wordt de nulhypothese verworpen en is het aannemelijk dat er een verschil is tussen de groepen. Dit noemen we een significant verschil.

In deze tabellen wordt elke kolom getoetst ten opzicht van alle andere kolommen samen. In het voorbeeld op de vorige slide worden de 18 t/m 24 jarigen vergeleken met de respondenten in de overige leeftijdsgroepen bij elkaar genomen (rekening houdend met de verschillende groottes van de groepen).

- Wanneer een groep significant hoger scoort op een vraag, wordt dit aangegeven met een **GROENE** markering.
- Wanneer een groep significant lager scoort op een vraag, wordt dit aangegeven met een **ORANJE** markering.
- Indien een bepaald resultaat voor een groep niet significant afwijkt, dan kan dat betekenen dat er geen verschil is ten opzichte van de andere groepen óf dat de steekproef te klein is om dit verschil vast te stellen.

Voor categorische variabelen wordt een Chi-kwadraat-toets gebruikt. Voor continue variabelen een t-toets.

Wij verminderen onze footprint

Motivaction is ISO 14001-gecertificeerd

Motivaction gebruikt energiezuinige auto’s

Motivaction gebruikt groene stroom

Motivaction gebruikt uitsluitend papier met een FSC-label

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Zie ook ons Pers- en publicatiebeleid.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

motivaction
research and strategy

Motivaction International B.V.
Marnixkade 109
1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83
M info@motivaction.nl

www.motivaction.nl